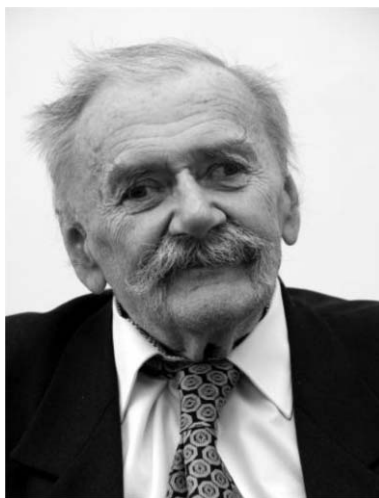

IN MEMORIAM JANSZKY JÓZSEF

Janszky József 1943. május 9-én született Csornán. Középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte. A Moszkvai Lomonoszov Egyetemen szerzett fizikusi diplomát. Hazatérte után, 1970-től *Tarján Imre* mellett végezte elméleti kutatásait a kristályfizika területén. *Diszlokációs terek hatása a ponthibákon lokalizált elektronokra és rezgésekre* című kandidátusi dolgozatát 1978-ban védte meg. Ebből az időszakból származik egyik legtöbbet hivatkozott munkája a rövid lézermimpulzusok tulajdonságainak karakterizálásáról (*Corradi Gáborral* és *R. N. Gyuzaliannal* közösen, *Optics Communications* 1977). Itt még pikoszekundumos impulzusokról volt szó, ugyanakkor a rövid lézermimpulzusok fizikája – ma már a femto- és attoszekundumos skálán – később a hazai optikai kutatások egyik legfontosabb területévé vált. 1985-ben lett a fizikai tudományok doktora az időben és térben limitált fényimpulzusok kölcsönhatásával, illetve a nemlineáris optikai folyamatok zaj és disszipációs tulajdonságaival kapcsolatban elért eredményeiért. A kristályfizikai kutatói környezetben természetes módon jött elő a parametrikus erősítés és frekvenciakonverzió folyamatainak kvantumelméleti vizsgálata az 1980-as évek elején. Innen továbblépve – a nagydoktori diszertáció után – figyelme a fény kvantumstatistikájával kapcsolatos jelenségek felé fordult. Az abban az időben robbanásszerűen kibontakozó kvantumoptika területén talált időszerű témákat, például az összenyomott fényvel és a koherensállapot-reprezentációkkal kapcsolatban. Számos új, nemzetközi együttműködést hozott neki a témaváltás, de még fontosabb, hogy tevékenysége ezen a területen iskolateremtőnek bizonyult. 1990-től kezdődően kvantumoptikai kutatásaiban sorban csatlakoztak hozzá tanítványok, akik nagy része ma is sikeres kutatóként dolgozik hazai és külföldi kutatóhelyeken. Kutatói eredményei mellett ezt is elismerve választották meg 2001-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 2007-ben rendes tagjává.

Éveken át volt a Kristályfizikai Kutatólaboratórium igazgatója, amely 1998-ban egyesült az MTA Szilárdtestfizikai és Optikai Kutatóintézetével, ahol továbbra is vezette a kristályfizikai főosztályt. Kutatóprofesszorként, később professzor emeritusként kötődött az intézethez és azon belül az általa alapított kvantumoptikai kutatócsoporthoz. 2000 óta a Pécsi Tudományegyetem

kinevezett professzora volt, ahol 2001 és 2008 között a Fizikai Intézet igazgatójaként tevékenykedett. Meghatározó szerepe volt a pécsi fizikusképzés elindításában. Vezetésével jött létre a PTE Fizika Doktori Iskolája, amelynek 2013-ig volt a vezetője. Öt évtizednyi kutatómunkájának eredményei több mint 170 referált tudományos közleményben jelentek meg; ezek elismertségét mutatja a több mint 2000 hivatkozás. Iskola-teremtő kutatói tevékenysége mellett nagy hangsúlyt fektetett az oktatásra – kutatók generációit nevelte fel.

Janszky József számos tudományos bizottságban vállalt szerepet, így az MTA Lézerfizikai Tudományos Bizottságában hosszú évtizedeken át részt vett a lézerfizikai kutatások magyarországi szervezésében. Tudományos munkásságát 1990-ben az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Novobátky Károly-díjjal ismerte el. Az MTA Fizikai Tudományok Osztálya 1992-ben Fizikai Díjjal, majd 1996-ban Fizikai Fődíjjal tüntette ki. 1999-ben az MTA-tól Akadémiai Díjat kapott. Életműve elismeréseképpen 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje kitüntetést vehette át.

Janszky József hihetetlen általános tudással és intelligenciával rendelkezett, nem csak a fizika vagy a természettudományok, de a történelem, az irodalom, és a művészetek terén is – ezért korunk oly ritka polihisztorai közé tartozott, akik mindig lelkesedve osztják meg a tudásukat másokkal. Amikor valami érdekes tudományos hírt osztott meg beszélgetőtársával, látni lehetett, mennyire élvezte, hogy valami újat tud mondani.

Még az utóbbi időben is, amikor már egyre ritkábban találkoztunk, ezekből a beszélgetésekből nemcsak tudást, de sok energiát és humanitást is merítettünk. És valami hihetetlen életerő volt benne, ami abban is megnyilvánult, ahogy jó tíz évvel ezelőtt leküzdötte azt a nehéz betegséget, amely ugyanakkor meggyengítette szervezetét. Kollégáinak, ismerőseinek és barátainak különösen emlékezetes, hogy mindig mindenkinek mindenben igyekezett segíteni. E segítsége – a szakmai tanácsokon kívül – gyakran a magánéletben is megnyilvánult. A jóindulat a családján kívül a barátok és a kollégák irányában is sugárzott belőle; szerencsések voltak, akik ismerhettek egy ilyen nagy tudású, ritka kedves, szelíd Embert.

Janszky József nemcsak közvetlen barátainak, de mindenkinek, aki ismerte őt hiányozni fog.

Czitrouszky Aladár és kollégái